

Molnár Gábor Miklós¹

A jogtudós jogalkalmazó² (Finkey Ferenc 1870–1949)

A mai értékvesztett és a még meglevő értékeket folyamatosan elsorvasztó világunkban különösen szükségünk van példaképekre. Olyan személyiségekre, akik nem pusztán jogász munkásságuk nagyra becsült eredményeivel, hanem személyes életükkel, Istenhez és a közösséghez való hűségükkel is mintául szolgálhatnak a következő generációk számára. Finkey Ferenc ilyen ember volt. Jogász és szakmai nagyságáról mindent elmond, hogy életében közel 400 tudományos munkát készített, emellett a gyakorlati jogász-igazságszolgáltatási vezető tisztségek majd mindegyikét betöltötte hosszú pályafutása során. Talán ő volt az első olyan magyar büntetőjogász, aki felhívta a figyelmet a büntetőjog tudományának egységére, illetve a büntetés-végrehajtás mint önálló tudományterület létjogosultságára. Mindezen példátlan szakmai eredmények és sikerek mellett EMBER tudott lenni, és minden nehézség ellenére annak maradni. Szerénység és alázat, a rábízott hatalom tisztességes gyakorlása jellemezte (MADARASSY-MOLNÁR 2008, 239.).

Miért éppen Finkey?

Finkey Ferenc munkásságát úgy ismertem meg, hogy napi jogalkalmazói munkám során kapaszkodókat kerestem az elémm került jogkérdések megoldásához. Minden jogalkalmazó, de különösen a kezdők nap mint nap szembesülnek ilyen, eldöntendő, megoldandó jogkérdésekkel. Angyal Pál jegyzetsorozata rendszerint elérhető volt, ha nem a kollégáknál, akkor a munkahelyi könyvtárban. Finkey nem volt mindennapos. És egyszer a sors elémm hozta Finkey magyarázatát (FINKEY 1914). Az összehasonlítás – elsősorban Angyal stílusával, gondolkodá-

¹ Kúriai bíró, tanácselnök; Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Büntető Anyagi, Eljárási és Végrehajtási Jogi Tanszék, adjunktus.

² Finkey Ferenc születésének 150. évfordulója tiszteletére a Sárospataki Református Kollégiumban 2020. február 13-án tartott emlékülésen elhangzott előadás átdolgozott változata.

sával, problémamegoldásával – kézenfekvő volt. És Finkey kifejezetten közelebb állt hozzám. Ettől kezdve a napi rutinom részévé vált, hogy hozzá fordultam döntéseim megalapozásához.

Tudjuk, hogy a jogalkalmazó mindig éppen arra a kérdésre nem talál megoldást, amit meg kell oldania. Persze. Hát azért alkalmazták a jogalkalmazót, hogy kitalálja, kialakítsa, létrehozza az adott helyzetre megfelelő megoldást. Mivel azonban a megoldandó kérdések többnyire komplexen jelentkeznek, már az egyes rész vagy előkérdések megnyugtató tisztázása, értékelése is hatékonyan segítheti a megalapozott döntés meghozatalát.

Mitől lesz megalapozott a döntés?

A büntetőjog területén legelső sorban is akkor, ha dogmatikailag letisztult, általánosan elfogadott érvrendszerrel alátámasztott.

Amint általában a jogalkalmazás, a büntető jogalkalmazás is alapvetően konzervatív, vagy másként fogalmazva értékelvű. Attól kiszámítható, hogy a jogtudomány és a joggyakorlat által már elfogadott jogi megoldásokat nem kérdőjelezi meg nap mint nap, hanem azok mintegy automatikusan érvényesülnek. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ezek a megoldások megváltoztathatatlanok, de erre letisztult, kiforrott gyakorlat esetében ritkán kerülhet sor.

És tudnék is erre egy idevaló példával szolgálni. A mi generációnk egy meghatározott korosztályt képvisel. Mi dogmaként tanultuk meg az egyetemen, hogy az adócsalás speciális bűncselekmény a csaláshoz képest. Azután 1988-tól az új adórendszer részeként belépett az általános forgalmi adó, és a kivetési adóztatást legnagyobb részét felváltotta az önadózás. Hamarosan világossá vált, hogy a két bűncselekmény, az adócsalás és a csalás kapcsolata – az általános forgalmi adó visszaigénylése körében – a specialitás elvével nem oldható meg. A kapcsolat valódi tartalmának meghatározásához először is pontosabban, világosabban kellett megfogalmazni a specialitás mint a látszólagos alaki halmazat feloldására szolgáló egyik elv, módszer tartalmát. Majd azután megfogalmazódott bennem az újszerű megoldás. Azt előbb csak szakmai fórumokon, gyakorló jogászok – bírák, ügyészek, nyomozók – előtt fejtetem ki személyes véleményként, majd az évek múltával már publikációkban, magyarázatokban, tankönyvekben is le mertem írni. Végül pedig, 18 év után, a Legfelsőbb Bíróság is meghozta 2006-ban a jogegységi határozatát,³ és ezzel dőlt meg végleg a korábbi dogma.

Mindez mit sem változtat azon, hogy a kiszámítható jogalkalmazás alapja a dogmatikailag kiérlelt elveken nyugvó következetes mindennapi gyakorlat.

³ 1/2006. Büntető jogegységi határozat, csalás és adócsalás bűncselekmény megvalósulásáról fiktív bizonylatok, számlák felhasználása esetén.

A Finkey-életpálya

Iskolái

Finkey Ferenc 1870. január 30-án született Sárospatakon sokgyermekes családban. A hat gyermekből ő volt a legkisebb. Iskoláit és még a jogi tanulmányait is Patakon végezte. Csak azért fejezte be Kolozsváron, mert akkor Patak még nem adhatott doktori diplomát (MADARASSY-MOLNÁR 2008, 240.).

Tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, és tehetséges volt a nyelvtanulásban: latinul, görögül, németül és franciául beszélt, majd élete folyamán még olaszul és angolul is megtanult.

1887-ben (17 éves) kezdte meg tanulmányait a sárospataki református jogakadémián, majd a doktori cím megszerzése érdekében az utolsó egyetemi félévet a kolozsvári jogi karon hallgatta le.

A sárospataki jogakadémia virágkora 1875 és 1914 közé tehető, köszönhetően a kultuszminisztérium 1874-ben kiadott engedélyének, amelynek következtében az intézmény egyetemi jogi fakultással minősült egyenlőnek. Négyéves képzést nyújthatott, nyolc főállású jogtanár szakmai irányításával, de jogi diplomát és magántanári habilitációt nem adhatott.

Finkey 22 évesen jogi doktor lett. Úgy írják, hogy bírónak készült. Jogtudományi disszertációját a házassági vagyonjogról írta, amelynek megvédése után 1892. január 23-án avatták a jogtudományok doktorává.

Mivel bírói pályára készült, ezért előbb az ügyvédi vizsgát kellett letennie. Ennek érdekében 1891-től Sátoraljújhelyen Kovácsy Pál ügyvéd irodájában gyakornok, majd Poprádon Kullman János országgyűlési képviselő mellett ügyvéd-bojtár. Ezt követően egyéves önkéntes katonai szolgálatát töltötte Kassán, ahol katonai vizsgáját kitűnő eredménnyel tette le. A honvédségtől tartalékos hadnagyi rangban szerelt le (MADARASSY-MOLNÁR 2008, 241.).

Akadémiai karrier

1893-ban (23 éves) visszatért szeretett szülővárosába, Sárospatakra, mint a betegeskedő Nemes Ferenc helyettesítésére felkért helyettes-jogtanár. A jogakadémián büntetőjogot, közjogot és közigazgatási jogot oktatott, valamint több speciálkollégiumot is tartott. 1894-ben (24 éves) véglegesítették a jogtanári kinevezését. Nagy lelkesedéssel vetette bele magát az immár főállású tanárságba. Sürgette a jogi oktatás reformját. Hallgatóit – az elméleti képzés mellett – esküdtszéki tárgyalásokra, javítóintézetekbe és fegyházakba vitte.

1895-ben megírta a későbbi magántanári habilitációja alapjául szolgáló *Az egység és többség tana a büntetőjogban* című tanulmányát, amelyben a Kúria ítélkezési gyakorlatát vizsgálta konkrét ügyek tükrében, és arra a következtetésre jutott, hogy az egység és többség fogalmának használata során sok az elméleti következetlenség az ítélkezés és a joggyakorlat részéről.

1896-ban (26 éves) vette feleségül Radácsy Erzsébetet, aki élete végéig hű társa maradt. Ugyanebben az évben Budapesten sikeres ügyvédi vizsgát tett.

1899-ben az új Büntető Perrendtartás (1896. XXXIII. törvénycikk) hatálybalépése (1900. január 1.) előtt jelentette meg *A magyar büntetőeljárás tankönyvét*, amely rendkívül nagy szakmai sikert hozott számára. Összesen 4 kiadást ért meg, és az 1916-os átdolgozott kiadást Marczibányi-jutalommal díjazták. E kötetet maga is élete fő művének tartotta.

1900-ban Hammersberg Jenő koronaügyész felkérte a királyi főügyész-helyettesi tisztségre, amelyet ekkor még visszautasított, mivel nem értett egyet Hammersberggel az ügyészi függetlenség kérdésében.

1902-ben (32 éves) jelent meg az öt kiadást megért *A magyar büntetőjog tankönyve*, amelynek tudományos alapossága és sok esetben modern felfogása nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy 1908-ban (38 éves) Balogh Jenő és Wlassics Gyula ajánlására az MTA levelező tagjává választották. Büntetőjogi kutatásai mellett jogbölcselettel is foglalkozott.

Az 1905-ben Budapesten tartott VIII. Nemzetközi Börtönügyi Kongresszus szervezéséből aktívan és nagy sikerrel vette ki a részét, majd a következő, 1910-es washingtoni kongresszuson ő képviselte Magyarországot.

Sárospataki éveit során az egyetemi elfoglaltságok mellett számos alkalommal egyházi tisztséget látott el. Előbb Patakon presbiter, majd az alsózempléni egyházmegyében, illetve később a tiszáninneni egyházkerületben világi aljegyző, e tisztségében az egyházkerületi szabályok összeállítója.

A város megbecsült és szeretett polgára, amelyet mi sem bizonyított jobban, mint az az ünnepségek, amelyet 1912-es távozásakor (42 éves) a helyiek rendeztek számára, megköszönvén a tudományért és a városért tett szolgálatait.

Finkey Ferenc 1912-ben búcsúzott el szeretett szülővárosától, midőn elfogadta a kolozsvári egyetem professzori kinevezését, amelyet nagy tisztességgel érzett, és egyetemi pályafutása csúcspontjaként értékelt. Kolozsvári éveit alatt az anyagi és eljárásjogi előadás mellett speciálkollégiumot tartott a katonai büntetőeljárásról, amelyen külön engedéllyel a kolozsvári hadbírák is jelen lehettek.

1915-ben meghívták az újonnan alapított pozsonyi egyetemre, ahol kezdetben rektori hatáskörrel felruházott dékán, majd az universitas első rektora, s így a hagyományos oktatói munka mellett vezetői tapasztalatokat is szerezhethet. A trianoni békeszerződés következtében az egyetem csehszlovák kézbe került, aminek köszönhetően Finkeyt 1921 őszén kiutasították az ősi koronázóvárosból.

Szívesen tartott volna a Pécsre áthelyezett egyetemmel, annál is inkább, mert bátyja is a városban szolgált bíróként, de a zavaros politikai helyzet és a város átmeneti szerb megszállása miatt végül a Kolozsvárról Szegedre költöztetett Ferenc József Tudományegyetem felkérésének tett eleget. Tanári pályájának ez az utolsó állomása azonban nem okozott sok örömet a számára. A korszakra oly jellemző lakásínség miatt nem kapott lakhelyet az alföldi városban, ezért az előadások idejére Budapestről kellett leutaznia az egyetemre. A sok vonatkozás miatt találóan nevezte élete ezen időszakát a „vándorméhész-tanári” korszaknak.

Finkey joggyakorlati munkássága

Tanári és elméleti munkájában kissé megfáradván 1923-ban (53 éves) – elfogadva Vargha Ferenc koronaügyész felkérését – koronaügyész-helyettesé neveztek ki. A tisztség betöltése számára nem csupán kitűnő szakmai kihívást jelentett, hanem egy igazi barátságot is, hiszen a Varghával közösen töltött évek alatt életre szóló barátság bontakozott ki a két büntetőjogász között (MADARASSY-MOLNÁR 2008, 243.).

Munkája az igazságszolgáltatási szervek joggyakorlatának elméleti és gyakorlati ellenőrzésében állt. Amennyiben az alsóbb bíróságok ítéleteiben törvényteleniséget észlelt, köteles volt jogegységi perorvoslatot kezdeményezni a Kúria előtt.

Feladatát közmegelegedésre látta el, amelyet mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy az előterjesztett perorvoslataival szemben egyetlen esetben sem merült fel kifogás a Kúria ülésén.

A több évtizedes elméleti és gyakorlati munkásságának elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia 1929-ben (59 éves) rendes tagjává választotta. Székfoglalóját 1930-ban *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt* címmel tartotta.

Akadémiai székfoglaló értekezésében kifejtette azt az álláspontját, hogy az elmélet és gyakorlat nem ellentétei, hanem próbakövei egymásnak.

A Finkey-életpálya mára szóló üzenete

A kései utódok

Finkey életútja alapján számtalan helyzet modellezhető:

- tudósból jogalkalmazó;
- ügyészből bíró;
- bíróból ügyész;
- tudós és közjogi méltóság.

Napjainkban is találkozhatunk hasonló élethelyzetekkel. És már van korábbi mintánk, példánk arra, miként (is) lehet azokat kezelni, gyakorolni.

Emlékezzünk a nyitó gondolatra: mai értékvesztett és a még meglevő értékeket folyamatosan elsorvasztó világunkban különösen szükségünk van példaképekre. Olyan személyiségekre, akik nem pusztán jogász munkásságuk nagyra becsült eredményeivel, hanem személyes életükkel, Istenhez és a közösséghez való hűségükkel is mintául szolgálhatnak a következő generációk számára. Finkey Ferenc ilyen ember volt.

Ennek tükrében érdeklődve szemléljük, hogy Finkey életútja, milyen mára szóló üzenetet hordoz napjaink jogtudósainak és jogalkalmazóinak.

A rendszerváltást követően kinevezett első „koronaügyészünk”⁴ éppen azért nyerhette el e tisztségét, mert tudományos és oktatói tevékenységét, független személyiségét megfellebbezhetetlenül és egyöntetűen valamennyi politikai erő elismerte. Tény, hogy rendkívüli előny, ha a folyamatos egyetemi oktatás, valamint a rendszeres tudományos kutatói és publikációs tevékenység következtében mindazokra a kérdésekre, amelyek a napi jogalkalmazás során felmerül(het)nek, az elméletileg megalapozott és elfogadott dogmatikai rendszerbe is illeszthető válasz készen áll az adott jogalkalmazó fejében.

Nagyszerű érzés biztonsággal, bizonyossággal és megnyugtatóan véglegesen eldönteni a problémás kérdéseket.

Ilyen megalapozott szakmai felkészültség mellett nem lehet kérdéses, hogy ha bármikor ugyanaz a problémakör vagy ahhoz kapcsolódó kérdés felmerül – akár emlékszik még a korábbi kérdésre és megoldására, akár nem –, a válasz ugyanaz lesz, mert a letisztult, egységes dogmatikus gondolkodásból ered. Az ilyen jogtudós jogalkalmazó nem kerül szembe saját korábbi önmagával egész élete folyamán. A korábbi döntése pedig utóbb, más ügyek eldöntése kapcsán legfeljebb azért bukkan fel ismét az emlékezetében, mert – bonyolultabb, összetettebb esetekben – végigjárta azt a gondolati utat, azt a logikai láncot, amely révén önmaga eljutott a saját megoldásához.

Azok, akik már hosszabb ideje, a kialakult joggyakorlat ismeretében folytatták ügyészi tevékenységüket, néha rácsodálkoztak a joggyakorlat szempontjából laikus koronaügyészre. Ő azonban saját szakmai álláspontját – gyöngybetűs kézírásával – mindig a legnagyobb tisztelettel fejtette ki akár a határozati színtel alatta álló beosztott ügyésznek, a nevével szólítva őt (például: *Kedves Molnár Úr!*).

Ezek a feljegyzések ma is megtalálhatók a legfőbb ügyészégi aktákban, és szemléletesen igazolják vissza a legfőbb ügyész úr szakmai felkészültségét, tisztességét.

⁴ Györgyi Kálmán legfőbb ügyész (1990–2000).

Sajnos kevesen látják be, milyen nagy érték az igazságszolgáltatás funkcionális működése szempontjából, ha meghatározó eleme, az ügyészség valóban úgy végzi a munkáját, ahogyan azt Finkey is vallotta.

Köztudomású, hogy a Legfőbb Ügyészség vezetését ma már kinevezett egyetemi tanárok látják el. Az ő tudományos és szakmai felkészültségük értékelése, és az ügyészi szervezet szakmai tevékenységére kifejtett hatásuk elemzése, értelemszerűen az utókorra marad.

Fontos elem – mind egy koronaügyész (és helyettes), mind egy kúriai tanácselnök munkájának értékelése során – a feladatellátás, a mindennapi döntések, az ilyen személy eljárásainak, érveléseinek a szakmai és társadalmi elfogadottsága. Ez szintén összetett kérdés.

Amikor az ügyész vagy a bíró már bizonyította elmélyült és tudományosan is megalapozott szakmai ismereteit, és az sem kérdőjeleződhet meg, hogy tisztségét, döntési kompetenciáját szakmai életútja és felkészültsége alapján nyерhette el, akkor a szakma és a társadalom nem vonja kétségbe azokat a döntéseit sem, amelyek első látásra nem tűnnek autentikusnak, magától értetődőnek.

A jogalkalmazó

Finkey előtt, életében és halála után is kérdés, mondhatjuk, a jogalkalmazók számára örök probléma: lehet-e egy adott büntető szakmai kérdésre adott válasz hivatásrendek szerint eltérő? Adhat-e ugyanarra kérdésre eltérő választ a bíró és az ügyész (netán a védőként eljáró ügyvéd)?

Meggyőződésem, hogy azonos szakmai kérdést, azonos jogszabályi környezetben, azonos joggyakorlat mellett (tehát adott esetben itt és most) csak azonos szakmai igényvel (igényességgel) lehet megközelíteni. Minden hivatásrend tagja az adott kérdés (ügy) bírója. Csak úgy alakíthat ki megalapozott, a címzettek (szakma, érintettek, társadalom) számára is meggyőző álláspontot, ha független szakmai álláspont kialakítására törekszik. Úgy jár el a legjobb tudása szerint, mintha az ügy bírója volna. És remélem, mindezt senki nem érti/értelmezi úgy, hogy azonos döntésre (is) kellene jutnia, azonos döntést kellene hoznia. Nem erről van szó.

Persze a környezet, a légkör is megváltozott az elmúlt 30 év alatt. Sajnálattal tapasztalom, hogy fokozatosan teret nyert a bizalmatlanság az egyes hivatásrendek között.

Hogy mennyire más a légkör ma, mint régen, eszembe jut az alábbi történet. 25 évvel ezelőtt a Legfelsőbb Bíróság – mint másodfokú bíróság – tárgyalást tartott. Az eljáró Bf.IV. tanács elnöke, Pálinkás György, a Legfőbb Ügyészség

képviselőjében eljáró ügyész jómagam, a védő pedig Békés Imre professzor úr, az ELTE ÁJK Büntetőjogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára volt. Mindketten, tehát a bíró és az ügyész is, az ő tanszékén oktattott. Ez természetesen mindenki előtt ismert volt, akkor is, azóta is. És természetesen soha senkiben fel nem merülhetett bármiféle összeférhetetlenség, meg nem engedhető közreműködés látszata, gyanúja. Úgy gondolom, hogy ma, a mai társadalmi környezetben ugyanezt megismételni már igencsak kockázatos (még inkább lehetetlen) volna.

A jogtudós jogalkalmazó

A rendszerben, az egészben való gondolkodás a jogtudós sajátja. Amikor a jogtudós jogalkalmazó valamely konkrét kérdéssel szembesül, gondolkodása nem a végénél, tehát a konkrét problémánál kezdődik. Mindig látja az egészet. Az egészet mint az egész ügyet – és az egészet mint az eldöntendő kérdést is magában foglaló anyagi jogi vagy eljárási jogi rendszert.

A gondolkodása nem a konkrét problémánál kezdődik, és soha nem egyetlen szempontot mérlegel (nem egyetlen kérdést vizsgál), függetlenül attól, hogy adott esetben valóban csak a konkrét kérdést fogja megválaszolni, és formálisan egyéb kérdésekkel nem is foglalkozik a döntésében.

Ugyanakkor ennek a dogmatikai rendszerben gondolkodásnak lehet éppen az a következménye is, hogy a döntést igénylő konkrét kérdés megválaszolására esetleg nem is lesz szükség, miután valamely rendszerszintű kérdés megválaszolása mintegy annullálja a konkrét döntést igénylő kérdést.

Finkey egyik kutatásai témája volt a formális és a materiális jogellenesség. Ez napjainkban is számtalan kielezett ügyben merül fel problémaként. Ha a jogtudós a rendszerszintű gondolkodása folytán eleve, automatikusan vizsgálja a bűncselekmény-fogalom elemeit, a bűncselekmény megvalósulásának a feltételeit, akkor ösztönösen, elemi erővel érzi meg, ha valamely elem tekintetében annak megvalósulását kizáró körülmény merül fel. A jogtudós jogalkalmazó tehát soha nem egyetlen szempont alapján dönt, hanem dogmatikai rendszerben gondolkodik.

A jogtudós jogalkalmazó Finkey másik alapvető módszere volt, hogy mind az anyagi büntetőjog, mind pedig a büntetőeljárási jog területén magyarázta és egyúttal tovább is gondolta a tételes jog szabályait. Másként megfogalmazva, nem csupán a gyakorlatban már felmerült helyzetekre kívánta magyarázni a tételes jogot, hanem olyan általános elveket fogalmazott meg, amelyek azután a jövőben esetleg felmerülő problémák megoldásának is a kiindulópontját képezhetik.

Ennek az a kézenfekvő hozadéka, hogy amikor az élet valóban új és új helyzetek megoldását igényli, akkor az ilyen módon, előzetesen kialakított és védhető, okszerű logikai érvelésen nyugvó dogmatikai alapvetésből már egyenesen következhet a válasz az újonnan felmerült kérdésekre, helyzetekre. Talán éppen ez az a terület, ahol oly jelentős a munkássága, és amiért a mai napig hat, segítve a mi munkánkat is.

Amikor a tudományos, jogirodalmi munkásság igazán a szerző sajátja – és ez Finkey esetében utólag visszatekintve is kétségtelen –, akkor soha nem fordulhat elő, hogy a jogtudós jogalkalmazó a napi jogalkalmazói gyakorlatában szembekeverül saját jogirodalmi munkásságával. Ez köszönt vissza akkor, amikor 53 évesen, koronaügyész-helyettesként, az igazságszolgáltatási szervek joggyakorlata elméleti és gyakorlati ellenőrzésének eredményeként az alsóbb bíróságok ítéleteiben észlelt törvénytelenségek kiküszöbölését kezdeményezte a Kúriánál a jogegységi indítványaiival. Amint erre fentebb már utaltam, ezek az indítványai egytől egyig eredményre vezettek.

Finkey ezután a Kúria tanácselnöke lett, majd végül koronaügyész. Elképzelem, hogyan fogadta volna az alábbi nyilatkozatot.

Történt ugyanis, hogy 2019-ben Finkey kúriai tanácselnök egy mai utódjával egy hivatalban levő államtitkár (a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára) készített interjút.⁵ A kúriai tanácselnök szerint csupán a közelmúlt hozománya, hogy egyes bírák az egyetemi katedrán fejtik ki szakmai álláspontjukat. Bezzeg „a háború előtt vagy ügyészek, vagy kifejezetten egyetemi karrierre vágyó oktatók álltak a katedrán”. „Ez valószínűleg abból az ethoszból fakadt, amely szerint a bíró a tudását döntésként beleírja az ítéletbe.” Tudniillik „az ügyésznek és az ügyvédnek célja van az üggyel, a bírónak meg dolga”.

Szegény Finkey! Amikor ezeket a sorokat olvassa odafenn, és elgondolkodik azon, hogy valóban, ügyészként célja volt az üggyel, másnap bíróként dolga volt az üggyel, majd harmadnap megint ügyészként megint célja volt-e ugyanazzal üggyel, akkor végül teljesen összezavarodik. Mert közvádoló ügyészként ugyanabban az egységes állami igazságszolgáltatásban működik közre, mint a bíróság. Az ügyésznek és a bírónak is megvan a maga feladata ugyanabban az ügyben, amint a védőnek is megvan a feladata. A vád, a védelem és az ítélezés kiegészíti egymást. Bármelyik feladatellátás csökevényes, maga az egész, tehát az igazságszolgáltatás mint állami feladat sérül. Nem véletlenül mondta például Baumgarten Izidor, hogy ahol a bírád a vádlód, ott az Isten legyen a védőd.

⁵ „A bíróság a legnemzetibb intézmény, a büntetőjog pedig a legnemzetibb jogág” (2019).

És nem véletlenül került a legutóbbi Be.⁶ legelső §-ába az eljárási feladatok megoszlásának elve – függetlenül attól, hogy valójában tisztán soha nem valósult meg.

Remélem, hogy sem az ügyésznek, sem a bírónak soha többé nem lesz semmilyen célja egyetlen indítványával vagy döntésével sem.

Remélem, hogy minden ügyész minden indítványában és minden bíró minden döntésében arra törekszik, hogy – a valóságnak megfelelő (valóságghű) tényállás megállapítása alapján – igazságos döntés szülessen a vádlott büntetőjogi felelősségéről.

Ezt pedig jóhiszemű és tisztességes eljárás útján elsősorban azzal érik el, hogy egyrésztől kiszámíthatóan, következetesen és egységesen alkalmazzák a büntető anyagi jog szabályait, másrésztől maradéktalanul és időszerűen teljesítik a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feladataikat.

Mit fogadunk el Finkeyben és miért?

A tudományos tevékenysége, jogirodalmi munkássága lenyűgöző. Ebből azonban nem következik az elfogadottsága is. Az elfogadottság fontos eleme ugyanis maga az elfogadás. Az a ténylegesség, hogy a szakmai és tudományos közösség, illetve a laikus közvélemény ténylegesen tisztelettel tekint a teljesítményre, respektálja azt.

Az elfogadást nagymértékben előmozdítja a higgadt meggyőzés, érvelés. Ez az érvelés soha nem harsány, nem hivalkodó, inkább alázatos. Mindig kétségtelenné teszi, hogy azonos és mindenki számára kiszámítható, ismert feltételek alkalmazásával alakítható ki a végső döntés.

Finkey megfellebbezhetetlen, átlátható, nyomon követhető szakmai életútja során a büntetőeljárási tankönyvekben, a büntető anyagi jogi tankönyvekben, a büntetés-végrehajtási jogi tanulmányaiban, a folyamatosan megjelenő publikációiban és tudományos szerepléseiben megfogalmazott szakmai megállapításait, egy az egyben – tehát töretlenül – alkalmazhatta a napi jogalkalmazói munkájában – mind ügyészként, mind bíróként.

Az elfogadás másik alapvető feltétele az emberi életút és a mindennapi életben tanúsított magatartás biztos erkölcsi háttere.

És ehhez már csak a minden jogalkalmazóval szemben támasztott két leg-alapvetőbb követelmény kellett, a jóhiszeműség (*bona fide*) és a méltányosság (*aequitas*). Talán ezek a feltételek lehettek azok, amelyek minket, az esendő utódokat is indokolt tisztelettel és alázattal tölthetnek el.

⁶ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény.

Irodalomjegyzék

„A bíróság a legnemzetibb intézmény, a büntetőjog pedig a legnemzetibb jogág” – beszélgetés Márki Zoltánnal (2019). *Mandiner*, 2019. 05. 30. Elérhető: <https://bit.ly/3gUvJ1N> (A letöltés dátuma: 2020. 02. 01.)

FINKEY Ferenc (1914): *A magyar büntetőjog tankönyve*. Budapest, Grill.

MADARASSY-MOLNÁR Máté (2008): Hit – tudás – alázat. 60 éve hunyt el Finkey Ferenc. *Iustum Aequum Salutare*, 4. évf. 4. sz. 239–258.